

Återrapportering för uppdrag om prioriterade målgrupper samt myndigheternas ansvar i samverkan genom samordningsförbund

Återrapportering enligt regleringsbrevet för 2020

2 Insatser finansierade genom samordningsförbund

Diarienummer: Af-2021/0012 2149, FK 001385–2020

Datum: 2021-05-08

Uppdragen i regleringsbrevet

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser.

Uppdragen ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 8 maj 2021.

För Arbetsförmedlingens del är beslutet fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Lars Lööv
Överdirektör
Arbetsförmedlingen

Nils Öberg
Generaldirektör
Försäkringskassan

Charlotta Ahlström

Malin Lundblad

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
1.1 Ett långsiktigt samverkansuppdrag	5
2. Åtgärder kopplat till uppdragen	6
2.1 Gemensamma åtgärder inom myndigheterna för att stärka medlemsrollen	7
2.2 Aktiviteter genom Nationella rådet.....	8
2.2.1 Styrelsesammanträden på distans	8
2.2.2 Aktiviteter för att utveckla och förbättra förutsättningar för samverkan	9
2.3 Åtgärder inom Arbetsförmedlingen	9
2.3.1 Fortsatt utvecklingen av Arbetsförmedlingens medlemsroll	9
2.4 Åtgärder inom Försäkringskassan.....	11
2.4.1 Fortsatt utvecklingen av Försäkringskassans medlemsroll	11
3. Redovisning av data registrerad i SUS	12
3.1 Antal individer som påbörjat en insats har minskat.....	13
3.1.1 Unga med aktivitetsersättning	13
3.1.2 Sjukskrivna individer.....	13
3.1.3 Unga med funktionsnedsättning	14
3.2 Totalt antal finansierade insatser under 2020	14
3.2.1 Insatser för unga med aktivitetsersättning	15
3.2.2 Insatser för sjukskrivna	15
3.2.3 Insatser för unga med funktionsnedsättning	15
3.2.4 Antal insatser över tid.....	16
4. Övergripande beskrivning av individerna som deltog i någon insats under året	17
4.1 Inga större skillnader mellan kvinnor och män som hade aktivitetsersättning	17
4.2 Skillnad mellan kvinnor och män som var sjukskrivna	17
5. Avslutande diskussion.....	18
Bilaga 1. Beskrivning av insatser	21

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under flera år haft uppdrag i sina regleringsbrev ”att arbeta och verka för att det genom samordningsförbund skapas insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning”.¹ Nytt uppdrag för 2020 är att ”Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser”.

Minskat antal individer

I Försäkringskassans helårsredovisning för samordningsförbund som beslutades den 15 februari 2021, framgår att totalt antal individer i de individinriktade insatserna registrerade i SUS för 2020 är 24 867 individer. Av dessa var 17 454 individer registrerade med personuppgifter vilket innebär att det går att följa och avläsa individernas resultat. Antalet deltagare registrerade med personuppgifter har minskat med cirka 15 procent jämfört med 2019.²

Under 2020 har totalt 1 589 individer med aktivitetsersättning och 3 410 med sjukpenning tagit del av någon insats finansierad av samordningsförbund. Både antalet nya individer och totalt antal individer med aktivitetsersättning och sjukpenning som har tagit del av en insats under 2020 har minskat. För individer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning är det fler kvinnor än män som tar del av en insats.

Unga med funktionsnedsättning går inte att följa på individnivå då det enbart går att registrera vilken offentlig försörjning en individ har och inte vilken målgrupp den i övrigt ingår i. Målgruppen redovisas därför endast genom antalet insatser samordningsförbunden finansierat för unga med funktionsnedsättning.

Covid-19-pandemin är troligen en orsak till att antalet individer i behovsgrupperna som tagit del av förbundsfinansierade insatser minskat. De utmaningar som myndigheterna stått inför under året kan sammantaget ha haft en påverkan på antalet individer i insatser för behovsgrupperna. Behovsgrupperna har också påverkats negativt av att det till exempel har varit svårt att få till stånd arbetsträningplatser och handledning i de pågående insatserna.

Antal insatser

Samordningsförbunden har under 2020 finansierat 417 insatser för de prioriterade behovsgrupperna. Antalet insatser har inte minskat i någon större omfattning jämfört med föregående år trots den pågående covid-19-pandemin. Av alla insatser som samordningsförbunden finansierade 2020 var 38 procent speciellt riktade till de prioriterade behovsgrupperna vilket är lika stor andel som 2019.

Alla parter i samverkan tar ansvar

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har fortsatt arbetat med att stärka myndigheternas medlemsroll. Genom att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan tar ett ökat ansvar i den finansiella samordningen bör det bidra till bättre engagemang, dialog och samverkan mellan alla parter. Under året har myndigheterna bland annat medverkat till gemensamma aktiviteter i Nationella rådet för att öka förutsättningarna för att samtliga parter ska ta ett större ansvar.

¹ Uppdraget är formulerat på detta sätt, Försäkringskassan har dock ingen vedertagen definition av *långtidssjukskrivna*. Lokala behovsanalyser är vägledande för vilka sjukskrivna personer som får ta del av förbundsfinansierade insatser. I rapporten används fortsättningsvis begreppet *sjukskrivna*.

² Svar på regeringsuppdrag - Redovisning av målgrupper och resultat av de insatser som finansieras av samordningsförbund. FK Dnr: 001385–2020.

5 Insatser finansierade genom samordningsförbund

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har också genomfört regionala träffar där myndigheterna tillsammans haft dialog om hur de kan bli mer aktiva som parter inom ramen för samordningsförbunden.

För att kunna nyttja möjligheterna i lagstiftningen måste samverkan genom samordningsförbund ses som en naturlig del av myndigheternas ordinarie arbete.

Aktiviteter genom Nationella rådet

De aktiviteter som genomförts genom Nationella rådet under 2020 är ett samarbete mellan alla parter på nationell nivå. De aktiviteter som genomförts har betydelse och är en viktig del i samverkansarbetet för att prioritera regeringens behovsgrupper, samt för att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser.

Samverkan genom samordningsförbund sker i ett sammanhang

Samverkan genom samordningsförbund syftar till att fyra medlemsparter tillsammans kan se till individens behov oberoende av vilken myndighet som har huvudansvaret för stödet till individen. Samverkan genom samordningsförbund genomförs i ett sammanhang och påverkas av vad som händer i omvärlden. Under året har den pågående covid-19-pandemin haft en inverkan på samhället i stort och därmed också påverkat samordningsförbunden och arbetet med myndigheternas behovsgrupper.

1. Inledning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har sedan 2016 haft uppdrag i sina regleringsbrev ”att arbeta och verka för att det genom samordningsförbund skapas insatser för långtidssjukskrivna³ och unga med aktivitetsersättning”. I uppdraget ingår sedan 2017 också att arbeta och verka för att det skapas insatser för unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetsersättning). Nytt gemensamt uppdrag 2020 är att ”Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser”.

Rapporten redovisar antal insatser som finansierats av samordningsförbunden för myndigheternas behovsgrupper, antal individer som medverkat i insatser, samt ger en övergripande beskrivning av de individer som deltagit i en insats. Rapporten redovisar även vad Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan gjort var för sig, tillsammans och genom Nationella rådet för att bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser.

1.1 Ett långsiktigt samverkansuppdrag

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har i tidigare återrappporter beskrivit de juridiska och organisatoriska förutsättningar för samordningsförbund som måste beaktas när regeringen ger myndigheterna uppdrag som kräver flera parters delaktighet.⁴ Det finns begränsningar i Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans möjligheter att påverka vilka insatser som finansieras av samordningsförbunden, eftersom de statliga förbundsmedlemmarna inte ensamma kan besluta om att fler insatser för behovsgrupperna ska finansieras. En förutsättning för prioriteringen och

³ Uppdraget är formulerat på detta sätt, Försäkringskassan har dock ingen vedertagen definition av *långtidssjukskrivna*. Lokala behovsanalyser är vägledande för vilka sjukskrivna personer som får ta del av förbundsfinansierade insatser. I rapporten används fortsättningsvis begreppet *sjukskrivna*.

⁴ Svar på regleringsbrevsuppdrag – Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/00076439, FK 018015–2016

6 Insatser finansierade genom samordningsförbund

finansieringen är att en lokal behovsanalys genomförs tillsammans med kommun och region i samordningsförbunden. Lokala behovsanalyser ska ligga till grund för bedömningen av vilka målgrupper som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för inträde eller återgång i arbete. I möten och samverkansforum som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan deltar i ska myndigheterna uppmärksamma och arbeta för ett förstärkt stöd till långtidssjukskrivna, unga med aktivitetsersättning och unga med funktionsnedsättning.

Uppdraget *”att bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser”* har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan till stor del hanterat genom att arbeta för att själva ta ett ökat ansvar genom att stärka sina medlemsroller. Genom att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan stärker sin medlemsroll och tar ett ökat ansvar för samordningsförbundens insatser ser myndigheterna att det kan bidra till att alla parter tillsammans tar ett större ansvar. För att lyckas med uppdraget förs en gemensam dialog i Nationella rådet om hur alla parter tillsammans ska kunna bidra till uppdraget.

Med anledning av det nya uppdraget att *”Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser”* ser myndigheterna även över den gemensamma viljeförklaringen.⁵ Viljeförklaringen togs fram med anledning av det uppdrag som myndigheterna fick 2016 *”att verka för att det genom samordningsförbund vidtas förstärkta och samordnade rehabiliteringsinsatser för långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning”*. Syftet med viljeförklaringen var att i ökad utsträckning ta tillvara på arbetsförmågan hos behovsgrupperna och underlätta in- eller återgång i arbete.

Myndigheterna genomför uppdragen som ett långsiktigt samverkansuppdrag tillsammans med region och kommun. Det innebär att uppdragen måste få verka över tid. Då det är en särskild samverkansform som innefattar koordinering av fyra parter uppdrag kan det ta tid innan effekt uppnås.

2. Åtgärder kopplat till uppdragen

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under 2020 fortsatt utveckla och stärka sina medlemsroller i samordningsförbunden. Syftet är att bättre nyttja potentialen som ges genom lagen om finansiell samordning.⁶ När myndigheterna nyttjar sina möjligheter som medlemmar fullt ut kan de mer effektivt bidra till att alla parter tillsammans tar ett större ansvar i samverkan och samtidigt bidra till att insatser skapas för behovsgrupperna.

Myndigheterna har tillsammans och var för sig genomfört ett antal åtgärder under året som syftar till att utveckla myndigheterna som medlemsparter för att kunna ta ett större ansvar i samverkan genom samordningsförbund. Åtgärderna har också syftat till att samordningsförbund ska prioritera och finansiera insatser som riktar sig till myndigheternas behovsgrupper, samt till att kommuner och regioner ska ta ett större ansvar i samverkan. En av åtgärderna har varit fortsatt dialog och arbete utifrån de rekommendationer som framkom i ISF:s utvärdering av samordningsförbundens organisering och verksamhet.⁷

⁵ Arbetsförmedlingen Dnr: Af-2016/00088917 Försäkringskassan Dnr: 018015-2016 SF

⁶ Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

⁷ Samordningsförbundens organisering och verksamhet (ISF rapport 2019:1, publicerad i februari 2019).

I Nationella rådet⁸ har myndigheterna tillsammans med Sveriges kommuner och regioner samt Socialstyrelsen även genomfört ett antal aktiviteter i syfte att bidra till ökade förutsättningar för parterna att ta ett större ansvar för samverkan genom samordningsförbund. En sådan aktivitet har varit att ta fram en myndighetsgemensam utbildning kring styrelseledamotens roll och en utökad kommunikationsstrategi för att skapa en större tydlighet och enhetlighet gällande arbetet inom den finansiella samordningen.

2.1 Gemensamma åtgärder inom myndigheterna för att stärka medlemsrollen

Myndigheterna har under året stärkt sitt arbete kopplat till de gemensamma uppdragen. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har haft ett nära samarbete nationellt för att tillsammans stödja myndigheterna lokalt och regionalt i arbetet med att stärka sina medlemsroller inom ramen för samordningsförbunden.

Regionala samverkansträffar

Myndigheterna har fortsatt att genomföra regionala träffar för medarbetare som har uppdrag kopplat till samordningsförbund. På de regionala träffarna har medarbetarna tillsammans haft dialog om vad myndigheterna kan göra för att bli mer aktiva parter samt hur de kan vara med och bidra i den finansiella samordningen inom ramen för samordningsförbunden.

Gemensam viljeförklaring

Ett arbete har påbörjats med att uppdatera den gemensamma viljeförklaringen⁹ som togs fram av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan 2016. Den uppdaterade viljeförklaringen har som syfte att tydliggöra hur Arbetsförmedlingen och Försäkringskassans ska stärka sina respektive medarbetare att driva samverkan genom samordningsförbund samt bidra till att alla parter tillsammans tar ett större ansvar i samverkan genom samordningsförbund. Myndigheterna ska även arbeta för att fler insatser för de prioriterade behovsgrupperna kommer till stånd och att fler av dessa individer får ta del av en insats.

Dialog i Nationella rådet

Myndigheterna har haft dialog i Nationella rådet för att få stöd i aktiviteter kopplat till det nya uppdraget "Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser". Dialogen landade i att övriga parter i Nationella rådet delar myndigheternas syn på uppdraget. Det Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan gör internt för att stärka sina respektive medarbetare, bedöms också stärka medarbetare att driva frågan lokalt. Tar myndigheterna ansvar i den finansiella samordningen bör det bidra till bättre engagemang, dialog och samverkan mellan alla parter. Under året har myndigheterna även medverkat till gemensamma aktiviteter i Nationella rådet för att öka förutsättningarna för att samtliga parter ska ta ett större ansvar. Se mer kring arbetet inom Nationella rådet under avsnitt 2.2.

Dialog utifrån ISF:s utvärdering av samordningsförbunden

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har fortsatt dialogen om de iakttagelser och rekommendationer som ISF lämnade i rapporten "Samordningsförbundens organisering och

⁸ Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges kommuner och landsting samt Socialstyrelsen bildade 2008 Nationella rådet för finansiell samordning. Nationella rådet är en samverkansgrupp på nationell nivå. Rådet behandlar frågor om finansiell samordning och tar fram rekommendationer som är av övergripande gemensamt intresse. Syftet med rådet är också att, i enlighet med regeringens intentioner, ge den legitimitet och förankring som är nödvändig.

⁹ Svar på regleringsbrevsuppdrag – Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/00076439, FK 018015–2016

verksamhet” som publicerades 2019.¹⁰ Myndigheterna anser att samverkan genom samordningsförbund är fortsatt viktigt för att kunna ge stöd till individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser för att nå målet arbete eller studier. Under året har myndigheterna därför stärkt sitt arbete kopplat till de gemensamma uppdragen.

Ungdomar som varken arbetar eller studerar

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har tillsammans och i samråd med ett antal övriga myndigheter och aktörer fått i uppdrag att analysera och utveckla ett nationellt samordnat stöd till ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS).¹¹ Inom ramen för uppdraget har en dialog påbörjats för att se över möjligheten för målgruppen att få stöd genom insatser som samordningsförbunden finansierar.

2.2 Aktiviteter genom Nationella rådet

Nationella rådet ger stöd till samordningsförbunden och bidrar till utveckling och kunskap men har ingen styrande roll. Syftet med Nationella rådets stöd och aktiviteter är att bidra till att utveckla och förbättra medlemsparternas och samordningsförbundens förutsättningar att bedriva samverkan genom samordningsförbund.

De aktiviteter som genomförts genom Nationella rådet under 2020 är ett samarbete mellan alla parter på nationell nivå. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att de aktiviteter som genomförts partsgemensamt är en viktig del i samverkansarbetet för att prioritera regeringens behovsgrupper, samt för att bidra till att alla parter i samverkan ska ta ansvar för samordningsförbundens insatser.

2.2.1 Styrelsesammanträden på distans

Parterna i Nationella rådet skickade i juni 2019 in en hemställan till regeringen¹² om att det ska vara möjligt att bevilja enskilda ledamöter möjlighet till deltagande i styrelsesammanträden i samordningsförbund på distans. Syftet med hemställan var att skapa bättre förutsättningar för styrelseledamöterna att kunna använda digital teknik för styrelsearbetet. I samband med utbrottet av covid-19-pandemin våren 2020 blev frågan kring styrelsemöten på distans mer aktuell. Utifrån rådande Finsamlagstiftning har samordningsförbunden haft svårt att genomföra styrelsemöten och samtidigt följa Folkhälsomyndighetens, lokala och regionala rekommendationer om att avstå från fysiska möten.

Covid-19-pandemin har inneburit en stor utmaning för samordningsförbundets styrelser då de inte har kunnat ställa om till digitala möten utan att bryta mot Finsamlagstiftningen. Nationella rådet har utifrån rådande läge därför återigen uppmärksammat regeringen på behovet av en ändring i lagstiftningen. Regeringen har hörsammat behovet av en snabb hantering av hemställan och arbete har påbörjats.

¹⁰ Samordningsförbundens organisering och verksamhet (ISF rapport 2019:1, publicerad i februari 2019).

¹¹ Regeringen har gett i uppdrag till Arbetsförmedlingen, Delegationen mot segregation, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen och Statens Institutionsstyrelse att utveckla ett nationellt samordnat stöd till ungdomar som varken arbetar eller studerar. En skriftlig redovisning av uppdraget ska lämnas till regeringen senast den 14 maj 2021.

¹² Försäkringskassan Dnr: 010696–2019

2.2.2 Aktiviteter för att utveckla och förbättra förutsättningar för samverkan

Nedan följer exempel på aktiviteter och dialog som har genomförts 2020 genom Nationella rådet och som bedömts ha betydelse för samverkan genom samordningsförbund och myndigheternas uppdrag.

Pågående aktiviteter:

- uppdragsledning av en nationell stödperson i syfte att tillhandahålla ett operativt stöd till samordningsförbunden
- uppdragsledning av en nationell SUS-stödjare som håller i utbildningar riktade till medlemsparterna och samordningsförbunden, ett led i att öka kvaliteten och antalet registrerade insatser i SUS
- arbete med att uppdatera mall för förbundsordningar
- arbete med framtagande av gemensam mall för överenskommelser mellan samordningsförbunden och parterna
- arbete med att göra om handboken för finansiell samordning till en uppdaterad digital version
- arbete med att ställa om till fler digitala utbildningar för medlemsparterna och samordningsförbunden
- nätverk för samordningsförbunden kring kommunikation har startats upp för att skapa en större tydlighet och enhetlighet gällande arbetet inom den finansiella samordningen
- kartläggning av samordningsförbundens lokala behov av uppföljning.

Slutförda aktiviteter under 2020:

- framtagande av utbildning för styrelseledamöter, kommer publiceras under 2021
- utredning om behandling av personuppgifter och möjligheter till en gemensam dokumentationsyta.

På grund av covid-19-pandemin har vissa delar av de planerade aktiviteterna inom ramen för Nationella rådet inte kunnat genomföras. Bland annat har konferenser och fysiska utbildningar ställts in men ett arbete med att ställa om till digitala utbildningar och seminarium har påbörjats under året.

2.3 Åtgärder inom Arbetsförmedlingen

Att bättre nyttja potentialen som finns i lagen om finansiell samordning är ett långsiktigt och resurskrävande arbete som kräver kunskap och kompetens inom ett flertal områden. Samverkan med Försäkringskassan, kommuner och regioner är som tidigare fortsatt viktigt för Arbetsförmedlingen i syfte att stödja individer på väg mot arbete eller studier.

2.3.1 Fortsatt utvecklingen av Arbetsförmedlingens medlemsroll

På grund av det varsel som myndigheten ställdes inför 2019 har Arbetsförmedlingen haft svårt att fullt ut nyttja Finsamlagstiftningen, att samverka genom samordningsförbund, eftersom myndigheten i vissa fall inte kunnat bemanna lokala insatser finansierade av samordningsförbund i den utsträckning det funnits behov av.

Arbetsförmedlingen har i fortsatt uppdrag att använda samverkan genom samordningsförbund som en naturlig del av ordinarie arbete i syfte att ge individen stöd på väg mot arbete och studier. Arbetsförmedlingen ska fortsätta uppmärksamma uppdragen i regleringsbrevet, samt på lokal nivå arbeta för att individer i behovsgrupperna identifieras och får stöd i samordnade rehabiliteringsinsatser finansierade av samordningsförbund. En annan viktig dialog är de regionala

10 Insatser finansierade genom samordningsförbund

gemensamma samverkansträffar som genomförts med Försäkringskassan för att stärka myndigheternas samverkan genom samordningsförbund.

En åtgärdsplan utifrån ISF:s utvärderingsrapport¹³ har också tagits fram som bland annat beskriver att Arbetsförmedlingen i den interna kommunikationen ska tydliggöra att samverkan genom samordningsförbund ska utgå från lokala behov, och att de prioriterade målgrupperna ska vara ett stöd i arbetet med den lokala behovsanalysen.

Lokala och regionala förutsättningar

För att skapa ytterligare förutsättningar att på lokal och regional nivå arbeta för att individer i behovsgrupperna identifieras och får stöd i samordnade rehabiliteringsinsatser har ett internt nätverk med regionala kontaktpersoner startats upp. Syftet med nätverket är att skapa förutsättningar för intern samsyn i strategiska frågor, informationsspridning, samt att skapa en kanal för att fånga upp frågor. Ett arbete har också påbörjats med att se över hur stor del av individerna från behovsgrupperna som får stöd i samordnade rehabiliteringsinsatser finansierade av samordningsförbund.

Inriktningsdokument

En uppdatering av inriktningsdokumentet "*Arbetsförmedlingen som medlem i samordningsförbund*"¹⁴ har påbörjats under året och en uppföljning av hur verksamheten följer inriktningen och tar ansvar för sin medlemsroll planeras.

Arbetsförmedlingen utvecklas

I oktober 2020 beslutade Arbetsförmedlingen om en ny kund- och kanalstrategi, *Strategi för kundarbetet- Digitalt först*.¹⁵ Strategin bygger på den utvecklingsresa Arbetsförmedlingen genomgår, myndighetens uppdrag, arbetsmarknaden samt på insikter om kundbehov. Strategin berör hela organisationen vilket innebär att Arbetsförmedlingens kunder främst ska få stöd via digitala kanaler. Kundens behov styr vilket stöd de får och kommer även fortsättningsvis att få stöd i de kanaler de har behov av. För arbetssökande med behov av fördjupat stöd kan ibland fysiska möten bli aktuella och ge ett mervärde.

Arbetsförmedlingen kommer fortsatt ha ett övergripande ansvar för att arbetssökande får en arbetsmarknadspolitisk bedömning, samt erbjuds stöd av olika aktörer. Stödet till kunderna kommer att levereras i första hand av externa leverantörer.

Den kommande reformeringen av Arbetsförmedlingen har väckt många frågor om samverkan såväl internt inom myndigheten som från parterna. Hur reformeringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka samarbetet genom samordningsförbund är för tidigt att veta, men insatser som finansieras genom samordningsförbund är ett fortsatt viktigt lokalt verktyg för att tillgodose behov av samordnad rehabilitering för att individer ska kunna närma sig arbetsmarknaden.

¹³ Samordningsförbundens organisering och verksamhet (ISF rapport 2019:1, publicerad i februari 2019).

¹⁴ Arbetsförmedlingens inriktningsdokument - Arbetsförmedlingen som medlem i samordningsförbund. Dnr: Af-2019/0005 8332

2.4 Åtgärder inom Försäkringskassan

Försäkringskassan har sedan 2013 riktlinjer för hur samverkan genom samordningsförbund ska bedrivas.¹⁶ Där framgår att Försäkringskassan ska beakta om det i myndighetens regleringsbrev finns uppdrag att genom samordningsförbunden verka för insatser till specifika behovsgrupper. Riktlinjerna uttrycker också krav på enhetlighet i Försäkringskassans deltagande i samordningsförbund och beskriver hur myndigheten praktiskt ska bidra i samverkansarbetet.

Försäkringskassans riktlinjer för samverkan genom samordningsförbund följs upp årligen. Myndigheten kan se att det skett en positiv utveckling av efterlevnaden av riktlinjerna då de efterlevs i större utsträckning under 2020 jämfört med 2019. De brister som har uppmärksamats kommer att ses över i det fortsatta utvecklingsarbetet som rör Försäkringskassan som medlem i samordningsförbund.

2.4.1 Fortsatt utvecklingen av Försäkringskassans medlemsroll

Under 2020 har arbetet fortsatt med att stärka rollen som aktiv medlem i samordningsförbund och öka förutsättningarna för ett samlat synsätt och enhetligt agerande. Försäkringskassan har under året genomfört flertalet träffar för erfarenhetsutbyte, kunskapspåfyllnad, dialog om de prioriterade behovsgrupperna samt diskussion om insatser finansierade av samordningsförbund och dess resultat. Ett exempel på ett sådant tillfälle är Försäkringskassans årliga regionala finsamlingar för medarbetare som har uppdrag kopplat till samordningsförbund. Under 2020 har det varit ett fokus på att i dialogen lyfta och förtydliga styrelseledamotens roll, samt på att förmedla att samverkan genom samordningsförbund är en del av ordinarie arbete i syfte att ge individen stöd på väg mot arbete och studier.

Åtgärdsplan utifrån ISF:s rekommendationer

En av de mest centrala frågorna har varit arbetet med den åtgärdsplan¹⁷ som Försäkringskassan tog fram 2019 med anledning av rekommendationerna i den första av två ISF-rapporter.¹⁸ Under 2020 har arbetet med åtgärderna pågått och resulterat i flera olika aktiviteter.

Pågående aktiviteter:

- framtagande av stöd till verksamheten i syfte att visa på möjligheterna när medarbetare kan medverka i en insats
- arbete med att förstärka skrivningar om samverkan genom samordningsförbund i vägledning och processer
- arbete med att identifiera, prioritera och planera aktiviteter som ska resultera i att fler individer får ta del av insatser via samordningsförbund
- kontinuerlig dialog med chefer och medarbetare i olika forum om åtgärdsplanen, samt för att öka kunskapen om Försäkringskassans uppdrag inom ramen för samordningsförbund.

Slutförda aktiviteter under 2020:

- Försäkringskassan har fattat beslut om ett generösare förhållningssätt till tjänstledighet för arbete i samordningsförbundets kansli, då samordningsförbundens verksamhet är av stor betydelse för att Försäkringskassan ska kunna fullgöra sitt uppdrag

¹⁶ Försäkringskassan, *Riktlinjer för samverkan genom samordningsförbund*, FK Dnr: 048697–2017

¹⁷ Försäkringskassan Dnr: 019583–2017

¹⁸ Samordningsförbundens organisering och verksamhet (ISF rapport 2019:1, publicerad i februari 2019).

12 Insatser finansierade genom samordningsförbund

- framtagandet av informationsunderlag för samverkan genom samordningsförbund för att stödja de som utbildar medarbetare inom sjukförsäkringen.

Rutin för uppföljning av påtalade brister i revisionen

Försäkringskassan tog 2018 fram en rutin¹⁹ för att beskriva hur myndigheten ska verka för att uppmärksamma samordningsförbundens styrelser på brister som påtalats av revisionen och begära att dessa åtgärdas. Under de två åren som Försäkringskassan har följt upp alla revisionsberättelser enligt rutinen ser Försäkringskassan en positiv utveckling och kan konstatera att de påtalade bristerna diskuteras på styrelsemötena och att samordningsförbunden arbetar med att åtgärda dessa.

Uppdrag att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning

Försäkringskassan har fått i uppdrag av regeringen att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning.²⁰ I målgruppen kan även unga med funktionsnedsättning ingå. I uppdraget ingick att överväga om och i så fall hur samordningsförbunden kan vara en aktör som bidrar till att ge stöd till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning. Försäkringskassan har prövat om och i så fall hur samordningsförbunden kan vara en samverkansplattform att utgå från för att hitta väl fungerande strukturer och samarbetsformer för samverkan med de lokala aktörerna. Försäkringskassan ser att samordningsförbunden är och kan bli en viktig samverkansplattform för dialog om målgruppen, men ser inte att det finns behov av att finansiera insatser som enbart riktar sig till målgruppen. Möjligheterna för att dessa individer ska få stöd genom samordningsförbunden är större om insatser utgår från individens behov och inte som en särskild grupp.

Redovisning av data registrerad i SUS

All uppföljning av de insatser som finansieras genom samordningsförbund sker genom det myndighetsgemensamma uppföljningssystemet SUS.²¹ Systemet är riksomfattande och används för såväl lokal som nationell uppföljning som resultatredovisning. Uppgifterna i SUS är en ögonblicksbild och systemet kan inte redovisa effekter av de insatser som finansieras genom samordningsförbund.

Redovisning i detta avsnitt bygger på uppgifter hämtade från SUS under januari 2021 och avser helåret 2020. Det kan finnas kvalitetsbrister i data från SUS som till exempel kan bero på under- och efterregistreringar. Under 2020 har Försäkringskassan bytt plattform för rapportverktyget i SUS, i samband med det har det också upptäckts att det finns brister i datakvaliteten i SUS-databaserna. Försäkringskassan behöver utreda frågan vidare. Trots de brister Försäkringskassan har uppmärksammat bedöms uppgifterna totalt sett ge en god bild av hur medel avsatta för finansiell samordning har använts samt resultatet av dessa.

För att kunna följa hur många insatser för de prioriterade behovsgrupperna som finansierats genom samordningsförbund har Försäkringskassan sedan 2016 årligen bett samordningsförbunden att i SUS

¹⁹ Försäkringskassan Dnr: 017851–2018

²⁰ Försäkringskassan Dnr: 2020/000180

²¹ Sektorövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassan är systemägare och förvaltningsansvarig.

särskilja registreringen för de insatser som riktar sig till långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetsersättning) och unga med aktivitetsersättning.

I avsnittets första del redovisas antalet individer i respektive behovsgrupp och därefter antal insatser som finansierats för behovsgrupperna.

3.1 Antal individer som påbörjat en insats har minskat

I Försäkringskassans helårsredovisning för samordningsförbund som beslutades den 15 februari 2021, framgår att totalt antal individer i de individinriktade insatserna registrerade i SUS för 2020 är 24 867 individer. Av de totala antalet individer registrerade i de individinriktade insatserna var 17 454 individer registrerade med personuppgifter, av dessa var 55 procent kvinnor och 45 procent män.²² Antalet deltagare registrerade med personuppgifter har minskat med cirka 15 procent jämfört med 2019. Deltagare med skyddad identitet eller som inte lämnar samtycke registreras anonymt och räknas därmed bara i det totala antalet. Det finns också volyminsatser²³ där parterna på lokal nivå bedömt att det inte är relevant att registrera personuppgifter och i dessa insatser framgår endast uppgift om antal deltagare.

3.1.1 Unga med aktivitetsersättning

Under 2020 har totalt 1 589 individer med aktivitetsersättning tagit del av någon förbundsfinansierad insats, det motsvarar fyra procent av samtliga individer som hade aktivitetsersättning under 2020. Jämfört med 2019 har antalet deltagare med aktivitetsersättning minskat med cirka 15 procent.

Av alla registrerade individer med personuppgifter i insatserna var det åtta procent som hade aktivitetsersättning. Av dessa har 61 procent (722 individer) startat en insats någon gång under året, övriga har påbörjat sin insats tidigare men är fortfarande aktuella i en insats under 2020. Antal nyregistrerade individer med aktivitetsersättning är också lägre i jämförelse med 2019 (cirka 19 procent), cirka 22 procent färre kvinnor och 16 procent färre män, se tabell 1.²⁴

3.1.2 Sjukskrivna individer

När det gäller gruppen sjukskrivna med sjukpenning har 3 410 individer deltagit i någon förbundsfinansierad insats, det motsvarar 0,5 procent av samtliga som hade sjukpenning under 2020. Jämfört med 2019 har antalet deltagare med sjukpenning minskat med cirka 17 procent.

Av alla registrerade individer med personuppgifter i insatserna var det 18 procent som hade sjukpenning.²⁵ Av dessa har 55 procent (1 589 individer) startat sin insats någon gång under 2020, övriga har påbörjat sin insats tidigare men är fortfarande aktuella i en insats under 2020. Antal nyregistrerade individer med sjukpenning är lägre jämfört med 2019 (cirka 23 procent), cirka 25 procent färre kvinnor och 20 procent färre män, se tabell 1.

²² Svar på regeringsuppdrag - Redovisning av målgrupper och resultat av de insatser som finansieras av samordningsförbund. FK Dnr: 001385–2020.

²³ Det kan röra sig om exempelvis konsultativa eller kartläggande insatser där det inte har bedömts relevant att fråga deltagaren om personuppgifter.

²⁴ Skälet till att jämförelsen går tillbaka till 2016 är att uppdragets lydelse då ändrades till att verka för att det ska skapas insatser för unga med aktivitetsersättning och med tillägget långtidssjukskrivna.

²⁵ Med sjukpenning avses här personer som har sjuk- eller rehabiliteringspenning.

3.1.3 Unga med funktionsnedsättning

För gruppen unga med funktionsnedsättning som inte har aktivitetsersättning finns inga resultat på individnivå. Det beror på att det i SUS enbart går att registrera vilken offentlig försörjning en individ har och inte vilken målgrupp den ingår i. Gruppen unga med funktionsnedsättning kan ha olika typer av ersättningar, exempelvis aktivitetsstöd, A-kassa, sjukpenning, försörjningsstöd eller helt sakna ersättning. Det går däremot att manuellt särskilja de insatser som prioriterar behovsgruppen. Se mer under avsnitt 3.2.3.

Tabell 1: Totalt antal pågående deltagare och totalt antal nyregistrerade deltagare²⁶

Antal	Alla pågående deltagare under året						Deltagare som är nyregistrerade under året					
	Sjukpenning			Aktivitetsersättning			Sjukpenning			Aktivitetsersättning		
År	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
2016	1 984	797	2 781	940	793	1 733	1 354	557	1 911	544	467	1 021
2017	2 477	977	3 454	988	830	1 818	1 753	647	2 400	566	512	1 078
2018	2 987	1 168	4 146	1 055	951	2 006	2 069	807	2 876	541	498	1 039
2019	2 915	1 216	4 131	966	895	1 861	1 687	732	2 419	491	403	894
2020	2 372	1 038	3 410	851	738	1 589	1 272	587	1 859	385	337	722

Tabell 2: Andel pågående deltagare och andel nyregistrerade deltagare²⁷

Antal	Alla pågående deltagare under året						Deltagare som är nyregistrerade under året					
	Sjukpenning			Aktivitetsersättning			Sjukpenning			Aktivitetsersättning		
År	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
2016	71%	29%	100%	54%	46%	100%	71%	29%	100%	54%	46%	100%
2017	72%	28%	100%	54%	46%	100%	73%	27%	100%	53%	47%	100%
2018	72%	28%	100%	53%	47%	100%	72%	28%	100%	52%	48%	100%
2019	71%	29%	100%	52%	48%	100%	70%	30%	100%	55%	45%	100%
2020	70%	30%	100%	54%	46%	100%	68%	32%	100%	53%	47%	100%

Sammanfattande iakttagelser

Under 2020 har 1 589 individer med aktivitetsersättning och 3 410 individer med sjukpenning tagit del av en förbundsfinansierad insats. Jämfört med 2019 är det färre nya individer med aktivitetsersättning och sjukpenning som har påbörjat en insats under 2020. För gruppen unga med funktionsnedsättning som inte har aktivitetsersättning går det inte att följa antalet individer i insatser då det inte finns någon enhetlig ersättningsform för gruppen.

3.2 Totalt antal finansierade insatser under 2020

I Försäkringskassans helårsredovisning om insatser som samordningsförbunden finansierar framgår att det totala antalet insatser som finansierats under 2020 uppgår till 1 087 insatser. Antalet

²⁶ Uppgifter för 2020 avseende alla pågående deltagare är hämtade ur SUS januari 2021. Föregående års uppgifter är hämtade från *Insatser finansierade genom samordningsförbund* återrapportering enligt regleringsbrev för 2019 AF-2020/0074726, FK 001574-2019. Uppgifter för nyregistrerade deltagare 2016-2019 är hämtade ur SUS mars 2020. Uppgifter uppdelat på män respektive kvinnor för åren 2016-2018 har inte redovisats i tidigare återrapporter varför uttag för dessa år har gjorts i mars 2020.

²⁷ Uppgifter för 2020 hämtade ur SUS januari 2021. Föregående års uppgifter är hämtade från *Insatser finansierade genom samordningsförbund* återrapportering enligt regleringsbrev för 2019 AF-2020/0074726, FK 001574-2019. Uppgifter för nyregistrerade deltagare 2016-2019 är hämtade ur SUS mars 2020. Uppgifter uppdelat på män respektive kvinnor för åren 2016-2018 har inte redovisats i tidigare återrapporter varför uttag för dessa år har gjorts i mars 2020.

15 Insatser finansierade genom samordningsförbund

registrerade insatser är färre jämfört med 2019 då det var 1 138 insatser. Av insatserna var 56 procent individinriktade och 44 procent strukturövergripande vilket innebar en treprocentig ökning av de individinriktade insatserna jämfört med 2019.

Strukturövergripande insatser riktas till medarbetare hos parterna och syftar till att öka kunskapen om olika gruppers behov av rehabilitering samt förbättra samverkan mellan de aktörer som är involverade i individens rehabiliteringsprocess. De flesta strukturövergripande insatserna har haft inriktningen dialog och kommunikation.

De flesta individinriktade insatserna har haft inriktningen rehabilitering mot arbete/utbildning, arbetsförberedande insatser och individkartläggning. Se mer information om insatserna i bilaga 1.

Av alla insatser som samordningsförbunden finansierade 2020 var 38 procent speciellt riktade till de prioriterade behovsgrupperna vilket är lika stor andel som 2019. Samordningsförbunden har under 2020 finansierat 417 insatser för de prioriterade behovsgrupperna, vilket är en minskning med 10 insatser jämfört med 2019.

3.2.1 Insatser för unga med aktivitetsersättning

Under 2020 var det 36 samordningsförbund som totalt finansierade 147 insatser som särskilt prioriterade unga med aktivitetsersättning. Det är en minskning med sju insatser jämfört med 2019. Jämfört med 2019 var det också åtta färre förbund som hade insatser som särskilt prioriterat en insats för unga med aktivitetsersättning. Av insatserna är det 95 procent som är individinriktade och 5 procent är strukturövergripande. Den vanligaste individinriktade insatsen är rehabilitering mot arbete/utbildning som utgör 73 procent.

3.2.2 Insatser för sjukskrivna

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan redovisar antalet insatser för långtidssjukskrivna, men som tidigare nämnts finns ingen vedertagen definition av långtidssjukskriven. Det är medlemsparterna på lokal nivå som gör analyser där man gemensamt kartlägger och identifierar behov och vilka grupper som ska prioriteras i området där samordningsförbunden är verksamt. Parterna lokalt i samordningsförbunden har bestämt vilka insatser som i SUS registrerats som insatser för långtidssjukskrivna.

Under 2020 var det 37 samordningsförbund som finansierade 152 insatser som särskilt prioriterade långtidssjukskrivna. Jämfört med 2019 är det ingen förändring i antalet förbund och antalet insatser. Av insatserna är det 88 procent som är individinriktade och tolv procent som är strukturövergripande. Den vanligaste individinriktade insatsen är rehabilitering mot arbete/utbildning som utgör 61 procent.

3.2.3 Insatser för unga med funktionsnedsättning

2020 finansierade 26 samordningsförbund totalt 118 insatser som prioriterade unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetsersättning). Det är en liten minskning jämfört med 2019 då 29 samordningsförbund finansierade 121 insatser.

Av insatserna är det 93 procent som är individinriktade och sju procent strukturövergripande. Den vanligaste individinriktade insatsen är rehabilitering mot arbete/utbildning som utgör 68 procent.

3.2.4 Antal insatser över tid

Antalet insatser för unga med aktivitetsersättning och långtidssjukskrivna har ökat jämfört med 2016 som var det första året myndigheterna hade i uppdrag att arbeta för att samordningsförbunden skulle prioritera att finansiera insatser för målgrupperna.

Under 2016 finansierade samordningsförbunden 77 insatser som särskilt prioriterade unga med aktivitetsersättning och 56 insatser som särskilt prioriterade långtidssjukskrivna. Jämfört med 2020 har antalet insatser för unga med aktivitetsersättning ökat med 70 insatser vilket motsvarar en ökning med 91 procent sedan 2016. För långtidssjukskrivna har antalet insatser ökat med 96 insatser vilket motsvarar en ökning med 171 procent sedan 2016.

Myndigheterna har sedan 2017 haft i uppdrag att även arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera målgruppen unga med funktionsnedsättning. Under 2017 finansierade samordningsförbunden 85 insatser som särskilt prioriterade unga med funktionsnedsättning. Jämfört med 2020 har antalet insatser för målgruppen ökat med 33 insatser vilket motsvarar en ökning med 39 procent sedan 2017.

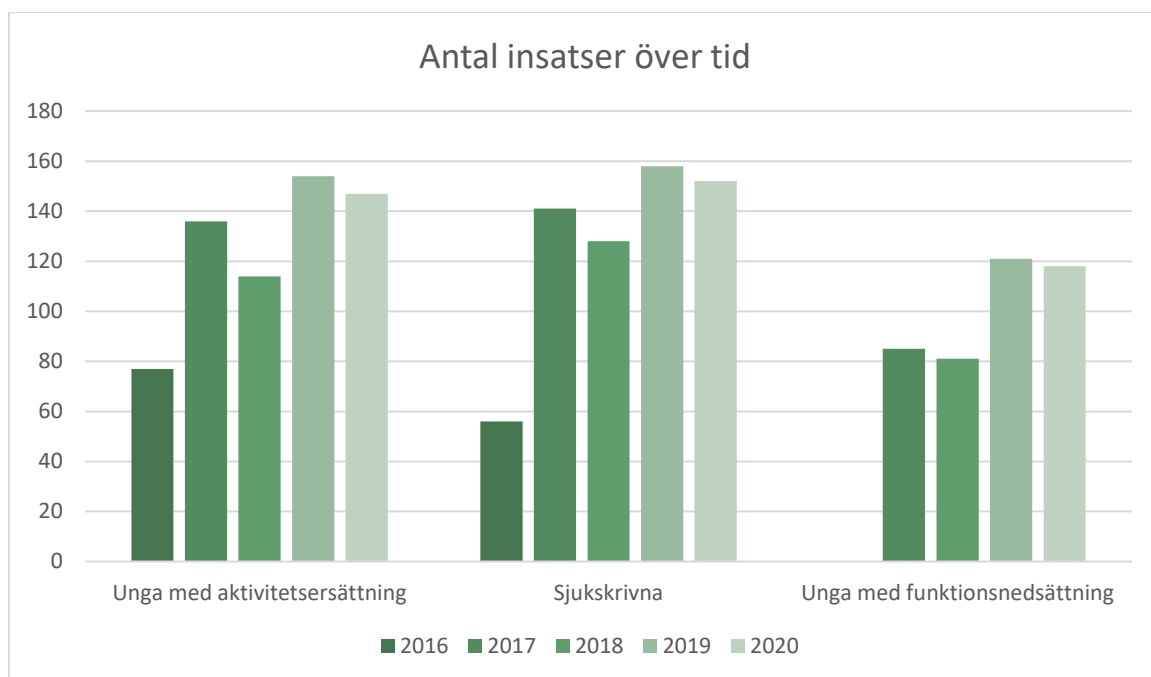

Diagram 1. Antal insatser över tid för prioriterade behovsgrupper

Sammanfattande iakttagelser

Samordningsförbunden har under 2020 finansierat 417 insatser för de prioriterade behovsgrupperna vilket var 38 procent av alla insatser som samordningsförbunden totalt finansierade 2020. Under 2020 finansierades 147 insatser som särskilt prioriterade unga med aktivitetsersättning, 152 insatser som särskilt prioriterade långtidssjukskrivna och 118 insatser som särskilt prioriterade unga med funktionsnedsättning. För samtliga behovsgrupper är de flesta insatserna individriktade och den vanligaste insatsen är rehabilitering mot arbete/utbildning.

Antalet insatser för samtliga behovsgrupper har ökat sedan myndigheterna fick uppdraget att arbeta för att samordningsförbunden ska prioritera att finansiera insatser för behovsgrupperna i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete.

4. Övergripande beskrivning av individerna som deltog i någon insats under året

Försäkringskassan har samkört uppgifter från SUS med uppgifter från sjukförsäkringsdatabasen MiDAS.²⁸ Uttaget har gällt deltagare med aktivitetsersättning och deltagare med sjukpenning som är registrerade med personuppgifter i SUS och som startade en insats under 2020. Syftet har varit att på aggregerad nivå få information om deltagarnas ålder, tid med ersättning och diagnos.

Data i MiDAS bygger på faktiska utbetalningar från Försäkringskassan och siffrorna i SUS bygger på manuella registreringar varför en viss differens i siffrorna kan förekomma.

4.1 Inga större skillnader mellan kvinnor och män som hade aktivitetsersättning

Under 2020 var det totalt 36 276 individer som hade aktivitetsersättning. Av dessa var cirka 46 procent kvinnor och cirka 54 procent män. Antalet unika individer med aktivitetsersättning har minskat med 4,4 procent sedan 2019.²⁹ Av de totalt 36 276 unika individer som hade aktivitetsersättning fick 1 589 individer, cirka 4 procent, ta del av en insats finansierad genom samordningsförbund.

I SUS finns vid samkörningstillfället 722 personer med aktivitetsersättning som startat någon insats genom samordningsförbund under 2020. I MiDAS återfinns 693 av dessa individer.

Av de 693 individer med aktivitetsersättning är 53 procent kvinnor och 47 procent män. För både kvinnor och män gäller att de flesta, 65 procent, är mellan 24–29 år när de startar en insats. Kvinnor har haft aktivitetsersättning i genomsnitt i 3,4 år (3,8 år 2019) när de påbörjar en insats, medan männen har haft aktivitetsersättning i 3,6 år (3,7 år 2019). Jämfört med 2019 har antalet dagar individen haft aktivitetsersättning innan påbörjad insats minskat för både kvinnor och män.

Av gruppen som påbörjat en insats under 2020 hade 84 procent diagnoser inom området psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (86 procent 2019).³⁰ Av övriga 16 procent är det sju procent som saknar eller har en okänd diagnos. I övrigt är diagnoserna jämnt fördelade på ett antal övriga diagnosgrupper.³¹

4.2 Skillnad mellan kvinnor och män som var sjukskrivna

2020 var totalt 679 631 unika individer sjukskrivna och fick sjukpenning utbetald. Av dessa var 62 procent kvinnor och 38 procent män. Antal unika individer som var sjukskrivna och fick sjukpenning

²⁸ SUS databas/MiDAS (Mikrodatabas för analys av sjukförsäkringen), Försäkringskassans beräkning, januari 2021

²⁹ Försäkringskassans årsredovisning 2020

³⁰ Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder F00-F99

³¹ Cirkulationsorganens sjukdomar, Medfödda missbildningar, deformiteter och kromosomavvikelser, Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven, Sjukdomar i nervsystemet, Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker, Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes.

utbetald har ökat med 15 procent sedan 2019.³² En trolig anledning till den stora ökningen av sjukskrivna är covid-19-pandemin.

Av de totalt 679 631 unika individer som hade sjukpenning tog 3 410 individer, cirka 0,5 procent, del av en insats finansierad genom samordningsförbund. I SUS finns vid samkörningstillfället 1 859 individer med sjukpenning som startat någon insats under 2020. I MiDAS återfinns 1 864 individer. Av dessa individer var 69 procent kvinnor och 31 procent män. Det är ungefär samma könsfördelning som under 2019.

I genomsnitt har en individ varit sjukskriven i 1 036 dagar (924 dagar 2019) när hen påbörjar en insats. Jämfört med 2019 har antalet dagar individen haft sjukpenning innan påbörjad insats ökat med 12 procent. Kvinnor har dock varit sjukskrivna något längre, snittet för kvinnor är 1 061 dagar (960 dagar 2019) och för män 982 dagar (840 dagar 2019). Män i åldern 50–59 har varit sjukskrivna längst, i genomsnitt 1 225 dagar innan insatsen påbörjas.

Av de som påbörjat en insats hade 72 procent (82 procent 2019) diagnoser inom området psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar.³³ Den näst största diagnosgruppen, nio procent (sju procent 2019), som påbörjade en insats hade sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven.³⁴

5. Avslutande diskussion

Samverkan genom samordningsförbund är en plattform som möjliggör att fyra medlemsparter tillsammans kan se till individens behov oberoende av vilken myndighet som har huvudansvaret för stödet. För att kunna nyttja möjligheterna i lagstiftningen måste samverkan genom samordningsförbund ses som en naturlig del av myndigheternas ordinarie arbete. Det innebär bland annat att myndigheterna tillsammans med de andra parterna kontinuerligt måste ha dialog om sina uppdrag och behovsgruppernas behov av samverkan genom samordningsförbund.

Samverkan genom samordningsförbund genomförs i ett sammanhang och påverkas av vad som händer i omvärlden. Under året har den pågående covid-19-pandemin haft en inverkan på samhället i stort och därmed också påverkat samordningsförbunden och myndigheternas arbete med behovsgrupperna. Den pågående reformeringen av Arbetsförmedlingen är en annan faktor som kan komma att påverka samordningsförbunden och dess kontext framöver.

Bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har ett uttalat uppdrag att samverka genom samordningsförbund men alla parter måste ta ett ansvar för att bidra till att individen får det samlade stödet som hen har behov av. När Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan nyttjar sina möjligheter som medlemmar fullt ut kan myndigheterna mer effektivt bidra till att alla parter tillsammans tar ett större ansvar i samverkan och samtidigt bidra till att insatser skapas för behovsgrupperna. Arbetet inom respektive medlemspart behöver fortsätta att utvecklas så att

³² Försäkringskassans årsredovisning 2020

³³ Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder F00-F99

³⁴ Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder M00-M99

19 Insatser finansierade genom samordningsförbund

individerna får ta del av det stöd som parterna tillsammans kan ge och därmed tillgodose det individuella behovet av stöd för att komma närmare arbete och studier.

Insatser för behovsgrupperna

Det pågår ett kontinuerligt arbete hos myndigheterna i syfte att öka medvetenheten om samverkansformen och vikten av att påverka i rollen som medlemmar i samordningsförbund. Utmaningen och möjligheten med samverkansformen är att det inte går att styra nationellt vilka insatser som ska finansieras, de samordnade rehabiliteringsinsatserna är beroende av hur det ser ut lokalt hos alla samverkansparter. Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans möjlighet att påverka vilka insatser som samordningsförbunden finansierar är alltså genom att samverka och påverka på lokal nivå. Det görs genom att myndigheterna identifierar vilket behov av insatser som finns hos respektive myndighet och för in dessa i samverkansdialogen och behovsdiskussionerna. Det är dessa behovsdiskussioner som sedan leder fram till ett styrelsebeslut om att finansiera en samverkansinsats. Samverkansarbetet är alltså beroende av lokala förutsättningar, vilka behov individerna bedöms ha samt vilka insatser som övriga parter tillhandahåller.

Trots den pågående covid-19-pandemin har antalet insatser under 2020 inte förändrats till antalet i någon större omfattning jämfört med 2019, vilket bedöms bero på att de flesta insatserna beslutats innan covid-19-pandemin bröt ut. Det finns dock en risk för att covid-19-pandemin kommer att ha en större påverkan på antalet förbundsfinansierade insatser under 2021 då det kan finnas en osäkerhet kring förutsättningar att kunna genomföra insatserna framöver.

Beroende på hur medlemsparterna har beslutat att bilda och organisera sitt samordningsförbund finns det olika förutsättningar för hur insatser tas fram och genomförs. De förbund som inte har särskilt riktade insatser kan ändå ha insatser som möter de individuella behoven. De samverkande parterna erbjuder insatser utifrån behov och inte utifrån vilken ersättning individen har.

Alla insatser som finansieras genom samordningsförbund genomförs av parternas medarbetare, nya omständigheter hos medlemsparterna kan få stor påverkan och ändra förutsättningarna för insatser som finansieras lokalt. Exempelvis kan stor personrörlighet, förändrade uppdrag och förutsättningar påverka hur individer som har behov av insatser identifieras samt påverka möjligheten att genomföra insatser. Reformeringen av Arbetsförmedlingen kommer exempelvis att innebära att fler fristående aktörer arbetar med de rustande och matchande insatserna. Det kommer även fortsättningsvis finnas individer som har ett behov av ett fördjupat stöd av rehabiliteringsinsatser där flera aktörer är involverade samtidigt. Insatser via samordningsförbund är därför även fortsatt ett viktigt lokalt verktyg för att tillgodose behov av samordnad rehabilitering för att individer ska närma sig arbetsmarknaden.

Antal individer i insatser för behovsgrupperna

Under 2020 är det en stor minskning av totalt antal deltagare i samordningsförbunds finansierade insatser. För deltagare med aktivitetsersättning och sjukpenning gäller minskningen för både totalt antal deltagare och för nya deltagare under året. Covid-19-pandemin är troligen en orsak till att antalet individer i behovsgrupperna som tagit del av förbundsfinansierade insatser minskat. För Försäkringskassan har pandemin inneburit en stor ökning av inflödet i sjukförsäkringen, förändringar i befintliga förmåner samt ansvar för nya förmåner. För Arbetsförmedlingens del har pandemin bland annat inneburit en stor ökning av arbetssökande. För båda myndigheterna har utmaningarna medfört en ökad arbetsbelastning och omställning av resurser för att hantera det ökade inflödet. De utmaningar som myndigheterna stått inför under året kan sammantaget ha haft en påverkan på antalet individer i insatser för behovsgrupperna. Behovsgrupperna har också påverkats negativt av att det till exempel har varit svårt att få till stånd arbetsträningsplatser och handledning i de pågående insatserna.

20 Insatser finansierade genom samordningsförbund

Unga med funktionsnedsättning går inte att följa på individnivå vilket kan påverka att målgruppen får mindre fokus än de målgrupper som går att följa på individnivå i samordningsförbundsfinansierade insatser. Det är viktigt att vi kan mäta och följa alla våra behovsgrupper för att ge rätt förutsättningar för att prioritera insatser för samtliga. Det är därför önskvärt att myndigheterna arbetar för att kunna mäta samtliga behovsgrupper på individnivå framöver.

Trots det som händer i omvärlden är det fortfarande viktigt att medlemsparterna tillsammans och myndigheterna var för sig fortsätter att arbeta mer effektivt för att identifiera och se till att fler individer som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser ges möjlighet till det.

Bilaga 1. Beskrivning av insatser

Individinriktade insatser

Rehabilitering till arbete/utbildning

Rehabilitering för arbete/utbildning syftar till att individen ska börja eller fortsätta arbeta eller studera. Majoriteten av insatserna som finansieras av samordningsförbunden är rehabilitering för arbete eller utbildning.

Exempel på innehåll: individuell coachning eller handledning, gruppaktiviteter, arbetsträning, arbetsprövning eller arbetspraktik utifrån individens behov i syfte att förbättra hens funktions- och/eller arbetsförmåga. Här finns också insatser där personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning får hjälp av utbildade coacher genom metoden Supported Employment.

Förberedande insatser

Förberedande insatser syftar till att förbereda individen för att kunna ta ett nästa steg till inträde eller återgång i arbete.

Exempel på innehåll: aktiverande hälsostimulerande verksamhet som inkluderar motion och sociala aktiviteter enskilt eller i grupp. Insatserna kan också innehålla inslag av arbetsträning för att rusta deltagaren till mer arbetslivsinriktad rehabilitering.

Kartläggning av individer

Kartläggning av individer syftar till att identifiera det individuella behovet av stöd.

Exempel på innehåll: fördjupade kartläggningar för att identifiera stödbehov och förutsättningar att komma vidare. Kartläggningen kan resultera i en individuellt utformad handlingsplan och rekommenderad fortsatt planering för arbete.

Förebyggande insats

Lagstiftningen möjliggör att samordningsförbunden även finansierar förebyggande insatser men dessa utgör en låg andel av det totala antalet insatser. Förebyggande insats syftar till att förhindra att individer hamnar i exempelvis utanförskap, arbetslöshet och ohälsa.

Exempel på innehåll: tidig och samordnad rehabilitering på vårdcentraler, öppna verksamheter dit personer som är arbetslösa och isolerade eller som har eller haft problem med alkohol och droger kan söka sig till.

Annan inriktning

Annan inriktning används om ingen av de preciserade inriktningarna stämmer överens med insatsens syfte och mål.

Exempel på innehåll: Det kan till exempel innebära fortsatt stödkontakt efter en tidigare avslutad insats, samlat stöd till nyanlända och friskvårdsaktiviteter för långtidssjukskrivna.

Strukturövergripande insatser

Dialog och kommunikation

Dialog och kommunikation avser fördjupade insatser mellan flera myndigheter.

Exempel på innehåll: Kan vara i syfte att sprida information, förenkla processer, gemensam kompetenshöjning, underlätta det gemensamma arbetet etcetera

Utbildning

Utbildning avser utbildningsinsatser inom specifika områden.

Exempel på innehåll: Det kan exempelvis vara utbildningsinsatser om diagnoser, förhållningssätt, metoder etcetera. Här finns också myndighetsgemensamma konferenser med bredare ansats.

Kartläggning

Kartläggning innebär till exempelvis kartläggning av individer som får en viss form av ersättning från sjukförsäkringen eller utredning kring vilka rehabiliteringsinsatser som olika målgrupper behöver framöver. Även kartläggning av samverkansorganisationernas och personalens behov av utbildning och kompetensutveckling registreras här.

Annan inriktning

Annan inriktning används om ingen av de ovanstående inriktningarna stämmer överens med insatsens syfte och mål.

Exempel på innehåll: Det kan exempelvis vara finansiering av en EU-strateg vars uppdrag är att vara med och genomföra EU-finansierade projekt inom samordningsförbunden, förstärkning av pågående projekt och insatser med kompetens, och handledarstöd, uppföljning och utvärdering av förbundets arbete förstudier och följeforskning etcetera.